

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Hajnal-utca 2.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.
SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.
Félévre 4 " "
Negyedévre 2 " "
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Nyílt levél a miniszterelnökhöz, mint belügyminiszterhez

Fontos tények engednek arra következtetni, hogy kegyelmességed, mint Magyarország kormányelnöke, őre, védelmezője akar lenni a társadalmi rendnek, a melyet esztelen izgatók fölforgatni szeretnének, faj- és vallásgyűlöletüket vérrel és vassal hirdetvén az elbutított tömeg között.

Megigérte kegyelmességed, hogy a féktelenségében neki vadult sajtót, mely a közérkölcöket sérti, midőn vallást vallás ellen, fajt fajt ellen uszít, megrendszabályozandja. Igaz, hogy az ígéret még mindig puszta szó, s az ígéret óta egy létező lap mellé még egy másik támadt, s most ketten zaklatják föl a kedélyeket, a szorgalmas és becsületes törekvése után boldoguló zsidóság ellen, de hát azért kegyelmességed ígérete még is arra vall, hogy az elv nélkül, a társadalom békéjének megrontása árán is saját zsebükre dolgozó szédelgők hirlapi eszeveszett dühöngéseit nem helyesli.

Megkísérlette kegyelmességed a polgári házasság behozatalát, hogy a magyarul érző, magyarul gondolkozó, nemzetét, hazáját szerető zsidóság a tisztességes kereszténységgel összeházasodjék hitének sérelme nélkül. Igaz, hogy a kísérlet megbukott, s kegyelmességed visszavonta javaslatát, még is a kísérlet arra vall, hogy szeretne volna, ha szándéka a fanatizmus göggyén hájtörést nem szenved.

Oda törekedett kegyelmességed, hogy a felsőház reformjánál a zsidók is, mint a hazának politikai és vallási tekintetben egyenjogú polgárai képviselve legyenek. Igaz, hogy a lovak és komédiásnék után nyargalózdó főuri henczegés s a Jehova kisebbitésénél hallgató biboros ultramontanizmus keresztet huztak törekvésein, de az, hogy törekedett reá arra vall, hogy elismerte a zsidóság hazafiságát, magyarságát s egyenjoguságát, polgári és vallási tekintetben ez állam polgárainak.

Ily előzmények után joggal mondhatjuk tán, kegyelmes ur, miniszterelnök, emeljen szót a belügyminiszternél egy olyan tény ellen, a mely nem csak lázít embert ember ellen, nem csak szembeállít népet nép ellen, nem csak arczul csap jogot jog ellen, de már a becsületesség tisztességes kenyerét rabolja el az ember szájából, hitnek és becsületnek hazudott jogán.

Tisza Kálmán miniszterelnök tán ezen a téren nem fogja megtagadni Tisza Kálmánt a belügyminisztert.

Alakult ugyanis a fővárosban egy keresztény segély- és hitelszövetkezet, melynek czégezését a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék végzésileg rendelte el.

Nem lehet, józan észszel legalább nem lehet elképzelni azt, hogy egy kereskedelmi társaság más alapon, mint a melyet a törvény elő szab a kereskedelmi törvényszék által czégvezető legyen. Eza keresztény önségély és hitelszövetkezet azonban cégezve nem lehet, mert nálunk a magyar törvény keresztény hitelt vagy zsidó hitelt nem ismer, csak egyszerűen hitelt. A magyar törvény eddig felekezeti hitelszövetkezeteket nem ismert, hanem ismert üzérkedésre alapított hitelszövetkezeteket. Ott, a hol a felekezet üzletszerzésre és általában üzérkedésre szolgál már czégérül, ott a vallás magasabb erkölcsi színvonala a ronda sárba van tiporva s a vallás czégére alatt üzérkedő banda már a közmorál szempontjából ép úgy szét ugrasztandó, mint akár milyen komisz hazárdjátékot üző kávéházi éjjeli kompánia.

Hogy a vallás czégére alatt üzérkedő ezen hitelszövetkezetet a kereskedelmi törvénynek, mely szakasza alapján czégezték, ezt jó lenne tudni.

De eltekintve a dolog ezen oldalától, e szövetkezet államellenes, anarchisztikus, társadalmi rendet bontó, faj- és hit ellen izgató, tehát többszörösen közveszélyes társaság, a mely egyenesen a nép tudatlanságának csalárdul bűnös kiaknázására alapult. Működése körében ugyanis két elvből indul ki. Az első, hogy nem kell zsidótól vásárolni, a másik, hogy a ki hitelt akar, csak a szövetkezettől vegye azt, mert minden bank, minden hitelintézet zsidó befolyás alatt áll.

Abban, hogy itt a keresztény szembe állítatik a zsidóval, bennfoglaltatik a vallás elleni izgatás, abban, hogy üzleti tekintetben a zsidó megbizhatlan, csalárdnak van feltüntetve, a jog elleni lázítás ténye szól, a kettőben együtt a vérben gázoló, vagyont rabló antiszemizmus, melynek közveszélyes volta nem csak elismert, de melyet sok félrevezetett szerencsétlen áldozat keservesen megátkozott.

Azonban menjünk tovább. A kereskedés Magyarországon zsidó kezekben van. A magyar ember maga elismeri magáról, hogy nem kereskedőnek született. Ha már most egy hitelszövetkezet alakul, mely arra izgat, hogy ne vásároljunk zsidótól, nem csak embertársa jövedelmét kisebbiti, tiszta, szorgalom által kiérdemelt kenyerét törli meg, de egyenesen szédeleg, mert oly üzletekbe viszi a vásárlót, a melyek sem nem jól berendezettek, sem nem szolidak, sem nem elismertek. Tehát a közönség jóhiszeműségének lázító által való csalárd kizsákmányolása. Miután pedig ez a munka és szorgalom megérdemelt gyümölcse eleni támadás, tehát anarchizmus.

És még inkább az, midőn minden pénzintézettel ellentétbe helyezi magát egy zug bankocská.

Oly pénzüzetek ellen, a melyek nemcsak az ország büszkeségei, de a külföld pénzpiacza előtt tekintélyek. Oly pénzüzetek ellen, a melyek papirosai még Ausztriában is az állam által minden üzletnél biztosíték gyanánt csak úgy elfogadtatnak, mint ha státus papirok lennének. Oly pénzüzetek ellen végre, a melyek a hitelt igénylőknek a legnagyobb előnyököt képesek nagy kiterjedésű összeköttetések és forgalmuk folytán nyújtani.

Ezek ellen való izgatás tehát a tőke elleni izgatás, e mellett, hogy alávaló csalás, mert egy zug bank nem lévén képes hitelnyújtásnál hasonló előnyököt nyújtani, a buta nép hiszékenysége nyereszkedési vágyból kizsákmányoltatik.

Hová fog ez vezetni? megmondjuk-e kegyelmességednek? Megindokoljuk-e, hogy ebben már a kommunizmus csirái indultak fejlődésnek? Kegyelmességed bölcsességét ennek messzeható, embert ember ellen lázító következményeire figyelmeztetni szintén felesleges. Senki sem tudja kegyelmességednél jobban, hogy a hitellel és olcsó árukkal kecsegtetés nem egyéb, mint a szegény népnek pénzbeli előnyök ígéretével való ráuszítása a zsidóságra.

S ha már a kereskedelmi törvényszék megfejtethetlen okokból czégezett fajt fajra, vallást válásra, anyagi érdekek kilátásba helyezésével uszító bűnbándát, erős hitünk, hogy Tisza Kálmán a miniszterelnök megsugja Tisza Kálmánnak a belügyminiszternek, hogy e szövetkezet alapszabályait, mint már egyszer visszautasította, utasítsa el ujjal. És ha a belügyminiszter, Tisza Kálmán, ez alapszabályokat visszavetette, sugja meg a miniszterelnök Tisza Kálmánnak, hogy e szédelő, izgató bankalapítók ellen tegye meg a lépéseket, hogy egyszer ne csak a bolondított, elvakított tömeg, de a népbolondító izgatók is a törvény kezébe kerüljenek s nyerjék el méltó büntetésüket, a mely alól eddig mindig kibujtak mások szenvedésének rovására. —i.

I. Parlamenti beszédek

— főrendiházi reformtörvényjavaslat tárgyalása alkalmából. —

Megint hallottunk szép beszédeket és örömmel konstatáljuk, hogy a liberális musnak elfojtott elveit elég erélyesen hangoztatták a szónokok. Az antiszemitákat kivéve, kik a hitványság czudar ösztönével támadták a szabadelvű eszméket, alig volt szónok, a ki nem fejezte volna ki legmélyebb sajnálatát azon valóban gyalázatos eljárás fölött, melyet a főrendek többsége a zsidó felekezet irányában a jogegyenlőség szent elve rovására elkövettek.

A miniszterelnök ur, a ki a főrendiház többsége ellenében az ő javaslatát keresztülvinni képes nem volt, sokoldalú támadásnak volt kitéve, mert sokan azt hiszik, hogy valamivel több eréllyel és jóakarattal a jogegyenlőség elvén ilyen rést nem merészelték volna ütni a főrendi oligarchák.

Azt állítják, hogy a miniszterelnök urnak ezen békiulékeny és kompromisszumokra hajló politikája a liberális mus ügyének nagyon sokat ártott. Ártott pedig azért, mert a főrendi oligarchia és az ezzel szoros baráti és érdekszövetségben álló ultramontanizmus a kormány gyöngeségére következtet, és folyton növekedő követelésekkel lép fel a haladó kor igényeinek visszafojtása céljából.

Mi nem osszuk azt a nézetet, hogy a miniszterelnök ur a szabadelvűséget komolyan nem veszi, és hogy csak arra használja fel, hogy a szabadelvűség czégre alatt annál könnyebben lehessen a reakciónak szolgálatot tennie. Nem fogadhatjuk el ezt a nézetet azért, mert azon nyilatkozatok után, miket a zsidó felekezetnek a főrendiházban való képviselése érdekében tett, minden kétség megszűnik. De ha a jogegyenlőség elvéhez való ragaszkodása minden kétséget kizár is, azt az egyet állítani még sem lehet, hogy ez elv érdekében mindent meg tett volna, a mit ilyen fontos alkalommal megtenni minden liberális államférfiúnak kötelessége.

Mert ha nem a kormány, hát ki legyen

TÁRCZA.

A felsőház előtt.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

Jelenetek.

I. Ülés előtt.

1-ső jelenet: K r i c s i és F l i c s i.

Kr. Szeavusz Flicsi. Wohin?

Fl. Szeavusz Krvicsi. In főrendiház, leszavazni den rabiner. Und du?

Kr. I á.

Fl. Gyerrünk akkor zusammen. Hát hol voltál diese nacht?

Kr. Bruder! Pompásan unterhaltoltam magamat. Ich war a macskába. Föllépté az uj Sengerin. A Miczi! Aber ein Madel. Csupa sikk.

Fl. Ismerem Bécsből.

Kr. No, szeavusz, akkor foghatjuk kezét. Wie viel hat Sie dir gekostet.

Fl. Na, na. Vácsorra pezsgővel 160 pengő. Aztán cigány 200 pengő, a többi költség vagy 500. So beilei-fig tausend Gulden.

Kr. Egy északa.

Fl. Na igen.

Kr. Aber Flicsi. Az ezeréjszaka egy könyv.

Fl. Maeh keine Dumheiten. Hát olvasok én könyvet? (bemennek és kiszavazzák a rabinust.)

2-ik jelenet: H á m o s i és V á m o s i.

H. Ah, méltóságos főispán ur, jó napot.

V. Jó napot méltóságos uram. Tán a házba?

H. Igen. Nem valami szivesen, de — muszáj. A miniszter nagyon kért.

V. Engem is. Én se szivesen megyek. Nagyon álmos vagyok.

H. Ah! tán roszejszakát töltött méltóságod?

V. Na nem épen. De keveset aludtam.

H. Kaszinóba volt tán?

V. De hogy! Bár a Marsalnál pezsgőztem volna egy kicsit. Nagyon unalmas munkát végeztem. Valóságos robot.

H. Tán kedves nejét kísérte valahová?

V. Még rosszabb. A megyéből itt volt a főjegyzőm. Aktákat kellett aláírkálnom. Tudja méltóságod már fél éve nem voltam odalent. Nagyon sok összegyűlt, s most végezni akartam, nem aludtam. Százhatzszor irtam alá a nevemet. Reggelig tartott épen.

H. Valami fontos akták?

V. Nem tudom, nem olvastam. Tudja, az a főjegyző

elég erős az oligarchia és ultramontanizmus államveszélyes befolyását megsemmisíteni? Hiszen a közvélemény idomítására is a kormány magatartása bír legnagyobb súlylyal. A hiba tehát egyes egyedül ott rejlik, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök ur törvényjavaslata a főrendiház feudális és klerikális elemeinek kedvezni akart, hogy őket a szabadelvű intézkedések iránt, mintegy vízonszolgálatra készítse.

De ez nem sikerült. Mert ezen elemek nem ismerik a háladatosságot és az előzékenységet gyöngeségnek veszik. Ha Tisza Kálmán miniszterelnök ur, a helyett, hogy oly kiméletes körültekintéssel járt el, mikor ez elemek érdekeinek megóvásáról volt szó, ha mondjuk, e helyett tekintet nélkül arra a zajra, a mit a klerikálisok és feudálisok táborában ütni fognak, egyedül a szabadelvűség követelményeit tekintette volna irányadóul, akkor azok a tényezők, melyek most a saját akaratukat oktroálták az alsóházra, leverten visszavonultak volna és a tehetetlen düh lármájánál egyebet nem gördíthettek volna a kormányelnök szabadelvűsége elé.

A vita maradandó értékű nyilatkozataira még visszatérünk, mert meg vagyunk győződve, hogy azon hangok, melyek az igazi demokrácia mellett emeltettek, mély hatást idéztek elő, mely a viszonyok átalakulását fogja előkészíteni.

Itt közöljük azon beszédek kivonatát, melyek e fordulatot jelezni hivatva vannak.

H o r v á t h Boldizsár: Ott, a hol a közvélemény előharczosaiban is hiányzik a bátorság sorompóba lépni a nemzeti előítéletek ellen s figyelmeztetni a nemzetet, hogy az ut. a melyen jár. nem előre, hanem visszafelé vezet; ott, a hol a fajgyűlölet képviselője, védelme és támogatása képes volt magának utat törni már a törvényhozás termeiben is; (Ugy van! balfelől.) ott, a hol az elvek nemes küzdelmét az érdekek önző harcza váltotta fel; (Élénk helyeslés balfelől.) ott a hol kitérünk minden kérdés elől, a melynek megoldása nehézségekbe ütköznék, (Élénk helyeslés balfelől.) a hol gyökeres megoldás

helyett csak gyarló modus vivendit keresünk; (Élénk helyeslés balfelől.) ott, a hol félünk a legcsekélyebb válságtól is, a mely a kórananyagot egyszer s mindenkorra eltávolítaná, hanem hamis panaczeákkal ezt elterjedni engedjük, (Ugy van! balfelől.) hogy majd egy nagyobb, veszélyesebb és kétesebb válságot idézzen elő; ott, a hol mindenben az opportunitás abszolút hatalma dönt (Tetszésnyilvánítások balfelől.) s minden küzdelemnek, ha az néha kitör, a vége nem diadal, hanem beteges kompromisszum, (Ugy van! balfelől.) a melynél mindenik fél magának vindikálja a babért, (Helyeslés és derűtség balfelől.) ott, a hol még a politikai jelszavaknak, a melyek eddig az egymástól különböző, sőt egymással ellentétes politikai irányok híj jelzői voltak, a hol, mondom, még e politikai jelszavaknak jelentőségét is elakarják már vitatni, hogy elaltassák vagy megnyugtassák a háborgó lelkiismeretet, (Élénk helyeslés és tetszés balfelől.) s ezáltal a politikai atheizmust terjesztik, (Élénk helyeslés balfelől.) egy ily korszak poshadt levegőjében nem képződhetik s nem fejlődhetik ama nagy erkölcsi hatalom, a melynek közvélemény a neve, (Élénk helyeslés balfelől.) a melyet saját multunkból is eléggé ismerünk, a mely a nemzetélet döntő perczeiben egy varázslélelével szétfujja ama akadályokat, a melyeket néha legnagyobb bölcsesség, kitartás és erély sem volt képes évtizedeken át az utból elhárítani. (Ugy van! balfelől.) Ma az ország egy nagytermelőhöz hasonlít, melynek nyomasztó, néma csendét néha-néha csak a gyász hangjai szakítják félbe, a gyászhangjai egy eltűnt jobb kor eszméi fölött, a melyek egymásután szállnak alá a sirba.

Hogy miként jutottunk a siralmas állapotban, s mely tényezőknek köszönhetjük a közszellem e lassu de következetes sülyedését, azt ma nem akarom fejtegetni. (Halljuk! Halljuk!) Elegnek tartom egyszerűen kijelenteni, hogy eme hanyatlás tényezői között nézetem szerint parlamenti beteges viszonyaink, a pártok hibás alakulása fölül, mindenesetre a főhelyen szerepel. (Ugy van! balfelől.)

U g r o n Gábor: Átalában a kormány igen különös eljárást követ a zsidókkal szemben. Nem adja be az általános polgári házasságról szóló javaslatot, hanem külön zsidó-keresztény házassági javaslatot, az anyakönyvek rendezése helyett a zsidó anyakönyveket külön rendelet-

jó embernek látszik, megbizom benne. Hát méltóságod, hogy töltötte idejét?

H. Én sem aludtam semmit. A titkárom olvasta föl előttem a beszédemet, azt hallgattam.

V. Ah! Hát méltóságod nem tudja a saját irását olvasni?

H. Nem a saját irásom. A titkárom írta. Tudja, ő gyakorlottabb az ilyenekben. Aztán szeretem, ha az a beszéd az ő lelkén szárad.

V. Hogy hogy?

H. A rabinus mellett fogok beszélni. No, érti méltóságod? Nem a meggyőződés...

V. Tudom, tudom. En is mellette szavazok, de csak azért, mert Kricsi gróf biztosított, hogy ők már elcsináltak maguk közt, hogy a rabinus be nem jön. Hehehe.

H. Hahaha.

(Be mennek mind a ketten és megszavazzák a rabinust.)

3-ik jelenet; K é t z s i d ó.

1. Zs. Hová?

2. Zs. Megyek a főrendiházba. Kiváncsi vagyok, hogy bevisznek-e minket.

1. Zs. En is oda megyek.

2. Zs. Gondoltam. Hiszen kormánykörökben azt beszélik, hogy önt fogja a miniszter előterjeszteni.

1. Zs. Igen. Van róla szó, de nem szeretném.

2. Zs. Mért nem?

1. Zs. Nagyon eivonna a dolgaimtól. Most is a rente konverziót bonyolítottam le. Terveket dolgoztam ki, hogy Szapárynak a papirok elhelyezése körül jó segítségére legyenek. Mondta is, hogy a kormány majd nyer az én főrendi tagságommal, de ő veszteni fog.

2. Zs. Az igaz. Hanem azért nyerni fog a zsidóság s én gratulálok önnek.

1. Zs. Korán,

2. Zs. Mért? Hiszen a kinevezése biztos!

1. Zs. Igen. Ha a főrendek elfogadják a javaslatot.

2. Zs. Az ellenkezőt nem is merem feltételezni. S épen arra a kisebbségre vagyok kíváncsi, a melyik a jogegyenlőség illetén törvénybe ígatása ellen fog szavazni. Nem is jöttem volna el különben, mert fáradt vagyok. Egy hete, hogy éjjel-nappal dolgozom.

1. Zs. Mit csinál?

2. Zs. A boszniai vasuthálózat tervét. Meg akarják a kormányt rövidíteni a vállalkozók több millióval. Most redukálom az előterjesztéseket.

1. Zs. Jól teszi. Hazafias kötelesség. En is így cselekedném.

2. Zs. Hát mi megteesszük kötelességünket. Hiszen a magunk javára csináljuk, a mit a haza javára teszünk.

tel szabályozta, általában a miniszterelnök mindent elkövet, hogy a zsidókérdés le ne vétessék a törvényhozás napirendjéről. (Tetszés a szélsőbalon.) Ha komoly barátság ennek alapja, akkor védelmezze meg a miniszterelnök a zsidók érdekeit s ne sajnálkozva elejtse azokat. Ha ravaszságból jár el így a miniszterelnök, akkor ő a zsidók legnagyobb ellensége, ha pedig barátságból, akkor a zsidóknak ő a legügyetlenebb barátja. (Helyeslés a szélsőbalon.)

B. Lipthay Béla: hivatkozik az indoklásra, mely a zsidóegyház képviseltetésének elejtésére vonatkozik; az indoklás le fogja hűteni az antiszemiták örömét. Mert sem fajgyűlölet, sem vallási szempont nem indították a főrendeket az ismert határozatra, hanem csupán az, hogy a zsidóságnak egyházi szervezete nincs.

De szóló viszont kérdi, érdekében van-e az államnak, hogy épen a zsidó felekezetet utalja az egyházi szervezkedésre; érdekében van-e az államnak, hogy bármely egyházi hierarchiája kifejlődjék, még ha hatalmas hierarchiává is? Szóló határozott nemmel válaszol. Mert a hierarchia aspirációi az állam érdekeivel nagyon nehezen egyezhetők össze, s a hierarchia története bizonyítja, hogy az, hogy egy egyház épen ez irányban szervezkedjék, az állam érdekében nincs. Az állam érdekében van az, hogy ne legyen egyház, a mely akadályozhatta hiveit polgári kötelességeik teljesítésében; ezentul az államnak befolyása nincs.

II. A szavazás.

Végén csattant az ostor! A miniszterelnök ur végre olyan nyilatkozatot tett, mely a magyar-zsidóság hónapokon át meghurczolt becsületének végre elégtételt nyújtott, fényes s teljes elégtételt, melyre büszkék vagyunk, és a mely elleneink rágalmait a legnevetségesebb színben tüntetik fel. Tisza Kálmán a d) pont fölötti vita után, mikor az antiszemita Andreánszky azzal az indítvánnyal lépett a ház elé, hogy a kinevezett főrendiházi tagok csak keresztények lehessenek, mert a zsidók nem hazafiak, a meggyőződés férfias hangjával közbeszólott és e közbeszólás csak

egy szóból állott: J o b b a k ! A miniszterelnök ur e szóval azt jelentette ki, hogy a zsidó-magyarok jobb hazafiak Andreánszky és társainál.

E szó azt jelenti, hogy mérvadó politikai körökben, a zsidók hazafiságáról meggyőződtek, és hogy a zsidók hazafisága elismerésre talál akármit beszéljenek is az antiszemita népbolondítók.

De van e miniszterelnöki kijelentésnek még más értelme is. Azt jelenti ugyanis, hogy a kormány elérkezettnek látja az időt s folytonos izgatások ellen végre oly szellemet idézni elő, mely a nép elbutítását kenyérkereset gyanánt üző kompánia lealczázására vezet, és olyan színben mutatja be a nemzet előtt, mint a milyen: hazafiatlan. A miniszteri szóban rejlő igazság nem fogja eltéveszteni hatását, és mi meg vagyunk győződve, hogy az a hangulat, melyet gróf Károlyi Pista beszéde keltett, a miniszterelnöki kijelentésének lehelletétől elsepertetett, mint a polyva a vihartól.

Igenis, mi hazafiak vagyunk és nem csak jobbak, mint Anareánszky és elvtársai, mert ezeknél jobb hazafiaknak lenni nem valami nagy dicsőség. De hazafiak vagyunk abban az értelemben, mint a hogy a miniszterelnök ur állította, hazafiak vagyunk, kik a haza, a nemzet, a trón, a polgártárs iránti kötelességeinket a legnagyobb áldozatok árán is teljesítjük.

Alább közöljük a vita lefolyását, mely az ismeretes d) pont körül a főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásánál fejlődött.

Miután ugyanis a kérdéses törvényjavaslat két nappal előbb általánosságban elfogadtatott, pénteken tovább folytatták a részletes vitát, mely az eredeti javaslat 5-ik szakaszának d) pontjánál ismét éles nyilatkozatokra adott alkalmat.

E ponthoz szólt először:

Chorin Ferencz s megjegyzi, hogy a bizottság jelentése maga utal azon sérelemre, mely a vallásegynéltség elvén ejtetik azon módosítás által, melyet ezensza-

1. Zs. Igaza van.

(Be mennek és hallgatnak a karzaton. A beszédek alatt prirulnak, de a tömegben ezt senki sem látja, legkevésbé azok, a kiknek látnia kellene.)

II. Ülés után.

1-ső jelenet: Kricsi és Flicsi nevetve jönnek ki.

Kr. Hatalmas jux.

Fl. Pompás. Igazi zsidó heczcz. Meiner szel, érdekes volt az időt itt vesztegetni.

Kr. Das glaub ich. Kifüstöltük a zsidót. Hehehe.

Fl. Hahaha. A Pista remekül szólnokolta.

Kr. Meg is mondom Miczinek. Estére megcsókolhatja érte — utánam. Der liebe Pista.

Fl. Meiner Six. Én is elbeszélem estére a kártyaszasztalnál.

Kr. Ah! van banktartó?

Fl. Piszt. Csendesen. A policzáj ne tudja. Weissd unsere Policei! Hahaha!

Kr. Hehehe (karonfogva el).

2-ik jelenet: Hámosi és Vámosi.

V. Gratulálok méltóságod a beszédhez.

H. Én meg a szavazathoz. Sikerült.

V. Pompásan. Jó fiu az a Pista.

H. Remek. Meg is mondom a feleségemnek, hadd örüljön.

V. Én is megvigasztalom az én asszonyomat. Az szereti a zsidót.

H. Mit is szeretne rajta? Csak hogy kimaradtak.

V. Jól van ez így nagyon (nevetve el).

3-ik jelenet: Két zsidó.

1. Zs. Na, mit mondtam?

2. Zs. Hallottam.

1. Zs. Ah, hogy tud ezen boszankodni? Én sajnálom szegényeket s megyek megvigasztalni Szapáryt, hogy segíthetem tovább a pénzügyi miveletekben.

2. Zs. Én pedig befejezem a vasuti munkálatot. Pedig kedvem volna abbahagyni,

1. Zs. Miért?

2. Zs. Ugyan, ilyen eljárás után kinek és minek dolgozzam, küzdjek, fáradjak, észszel szorgalommal.

1. Zs. Harcoljon a hazának.

2. Zs. (Kezet nyujt.) Igaza van. Csak egyesek tagadnak meg minket, a haza nem, a mig hú fiai, munkásai vagyunk.

(Mennek dolgozni tovább.)

kasz a főrendiház módosítása által szenvedett. És csakugyan tagadhatatlan, hogy az izraelita felekezet képviseltetésének mellőzése a törvényhozás egy factorának szervezésénél, melyben minden más felekezet képviselve lesz, sérelme nemcsak az illető felekezetnek, hanem megsértése vallásegyenlőségnek, a jogállam egyik sarkalatos alapelvének is. Szóló nem akar semmit levonni azon nyilatkozat értékéből, melyet a miniszterelnök a bizottságban tett és a képviselőházban a leghatározottabb alakban ismételt.

De mindenki érteni fogja azon nagy elvi különbséget, mely egy felekezetnek a törvényben biztosított kötelező képviseltetése és a kormány belátásától függő, az illetőnek egyéni érdemein alapuló kinevezése közt létezik. Szóló a szőnyegen forgó kérdést nem tudja azon szűk szempontból megbirálni, vajon a szervezendő főrendiházban bejuttat-e az izraelita honpolgár vagy sem, mert ez magában véve elvi szempontból alárendelt kérdés, de egészen más jelentőséget nyer a kérdés, ha megfontoljuk, hogy a törvényhozás egy factorának szervezésénél minden felekezetnek biztosítatik a képviseltetés, csupán egyetlen egynél van kivétel.

De ép azért, mert ez szólónak az álláspontja, nem teheti, hogy határozottan fel ne szólaljon azon irányzat ellen, mely a főrendiházi módosításban nyilatkozik, mely az 1867. XVII. t.-cikkben biztosított jogegyenlőséggel és a politikai jogok kiterjesztésével a felekezetek irányában 1867. óta törvényhozás által folytonosan követett rendszerrel a leghatározottabban ellenkezik. Ismeri azon indokokat, melyek miatt a főrendiház az izraelita felekezet képviseltetésére vonatkozó szakaszt módosította. A háznak egy jeles tagja Liphay Béla b. már kiemelte, hogy a politikai jogok kiterjesztését az illető felekezetek hierarchicus szervezetétől tenni függővé, mily helytelen álláspont.

De különben ettől egészen eltekintve, midőn egy 600,000 lelket számláló felekezet képviseltetéséről s a vallási jogegyenlőség elvének érvényesítéséről van szó, nem kellett volna ürügyeket keresni, ezen elvnek mellőzésére, hanem annak teljes valószínűsítésére, hogy az ország egyetlen felekezete sem érezhesse magát jogaiban sértve, és háttérbe szorítva.

Sajnos, hogy a felekezeti kérdés közéletünkben kelleténél sokkal nagyobb szerepet játszik, mintha a nemzetiség, az osztályérdek ember és ember közt már elég választalat nem emelnének. Szóló azt hiszi, hogy ezen tendenciáival, ezen mozgalommal szemben a törvényhozás csak egy helyes álláspontot foglalhat el, hogy ott, ahol a jogokat a felekezetekre kiterjeszti, felekezet és felekezet közt semmi különbséget nem tesz.

De épen, mert ez szólónak az álláspontja; mert azt hiszi, hogy a felekezeti egyenjogúság szoros kapcsolatban van az ország érdekeivel, a maga részéről kijelenti, hogy a tárgyalás alatti szakaszra vonatkozó főrendiházi módosítást el nem fogadja és azt hiszi, hogy eljárását követni fogják a házban többen, mindenekelőtt azonban azok, kik ezen módosítás által felekezetük egyenjogúságának kérdését látják érintve.

Külön indítvány tételétől tartózkodik szóló, mert erre szükség sem forog fenn, a mennyiben a szavazás az eredeti javaslat javaslat és a főrendek által módosított javaslat közt történik. A maga részéről csak annak kijelentésére szorítkozik, hogy most is azon állásponthoz ragaszkodik, melyet az eredeti javaslat tárgyalásánál elfoglalt és a maga szavazatával a főrendiháznak e részbeni módosításához hozzájárulni nem fog.

Elnök: Szólásra nem lévén senki feljegyezve...

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház!

Ez azon egyetlen módosítás, melyre nézve, mint méltóztatnak emlékezni, mindig elismertem, hogy elvi természetű. Ezt tagadásba venni nem akarom. Mindamellett a magam részéről is kénytelen vagyok kérni a t. házat, hogy a 21-es bizottság javaslatához képest, a jelentésben foglalt indokok alapján, a szóban levő d) pont kihagyásába belenyugodni méltóztassék.

Kérdések, melyek a jelenlegivel egyforma természetűek, rendszeresen nem szoktak az első kísérlettel megoldatni.

A magyar főrendiháznak, az 1608. törvény szerint, csak egy felekezetbeliek voltak tagjai. 1790|91-ben, midőn a protestánsok azelőtti helyzetökhöz képest, tagadhatatlanul sokkal kedvezőbb helyzetbe jöttek, még sem vétettek be a főrendiházba, hanem, — ha jól emlékezem — csak az orthodox püspökök jelenléte szabályoztatott. És ime azóta mennyi idő telt el és csak most jött el az alkalom, hogy a protestáns felekezetek is képviseltessenek előjáróik által,

En részemről tehát nem tartanám helyesnek s még azon szempontból sem, hogy azon elv, mely — szerintem hibásan, — a főrendiház által mellőztetett, érvényre emelkedhessék, ha ezen egy pont miatt a két ház között izenetváltások, konfliktusok idéztetnek elő.

Ezen szempontból kérem a bizottság javaslatának elfogadását. (Helyeslés jobbfelől.)

K o m l ó s s y Ferencz hosszabb antiszemita otrombaságoktól hemzsegő beszédben kijelenti, hogy tiltakozik a zsidók behozatala ellen a főrendiházba.

Elnök a vitát bezárja s miután az előadó nem kíván szólni, felteszi a kérdést, mely így hangzik: elfogadja-e a ház a bizottságnak azon javaslatát, hogy a felsőház szervezéséről szóló törvényjavaslat 4. §-ának a főrendek által tett azon módosítás, mely szerint e szakasz B. alszakaszának d) pontja kihagyatott, elfogadtassék, igen vagy nem?

Husz képviselő névszerinti szavazást kért. A szavazás F. betűnél kezdődik, megelőzőleg elnök 5 percze az ülést felfüggeszti:

Szünet után megkezdődött a szavazás, melynek eredménye a következő:

453 igazolt képviselő közül — elnök nem szavazván — igennel szavazott 139, nemmel 41, távol volt 272 képviselő. E szerint 98 szótöbbséggel a főrendiház által javaslatba hozott kimaradása a d) pontnak elfogadtatott.

Az 5. §-nál, mely a kinevezésekről szól, felszólal

A n d r e á n s z k y Gábor b. hivatkozik a most meg-ejtett szavazás eredményére, mely által beigazoltatott, hogy a többség az antiszemitákkal tart. És ez szóló szerint rendén van, mert ha kizártuk az indigenákat, szükséges, hogy az idegen semi fajt is kizárjuk. Azonban most a miniszterelnök azon fenyegetéssel áll elő, hogy a kinevezések útján még is bejönnek a felsőházba zsidó hazafiak. Ez önkény... (Derűtség. Ellenmondások jobbfelől.)

A miniszterelnök szavai, hogy az izraelita hazafiak, a mi magában véve nonsens...

Elnök: Már régóta megütközéssel hallgatom azon kifejezéseket, melyeket a képviselő ur itt 600 ezer állampolgár ellen használ, de végre is lehetetlen szó nélkül hagyni az ily észrevételeket. Igenis hazafiak azok, épen olyan hazafiak, mint a képviselő urak... (Közbekiáltások jobbfelől: Jobbak! Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldal né-mely padjain.)

A n d r e á n s z k y Gábor b.: Kikérem magamnak, hogy bárki e házban jobb hazafi legyen, mint én, (Nagy derűtség a jobboldalon.) lehet híres ember, nagyobb ember, de hogy jobb hazafi legyen, azt tagadom. (Derűtség jobbfelől.)

T i s z a Kálmán miniszterelnök: Jobbak!

A n d r e á n s z k y Gábor b.: Kikérem a miniszterelnök urtól, hogy itt a zsidókat jobb hazafinek mondja, mint mi vagyunk. (Nagy derűtség és nevetés jobbfelől. Felkiáltások: Rendre!)

E l n ö k: Nem hallottam senkitől, hogy azt mondta volna.

A n d r e á n s z k y Gábor b.: De azt mondta!

T i s z a Kálmán: Mondtam! (Élénk helyeslés a jobb oldalon. Nagy zaj a bal és a szélső baloldal némely padjain.)

A n d r e á n s z k y Gábor b.: No hát akkor én megmaradok a mellett, a mit mondtam. (Zajos derűtség és nevetés jobbfelől.) Ezzel a mondásával mindenesetre megsértette a vallásegyenlőség elvét. Élénk derűtség a jobboldalon.) Végül betereszti az iránti módosítását, hogy csak keresztény legyen kinevezhető.

M o c s á r y Lajos más szempontból akar e szakaszhoz szólani, mint Andreánszky. Nagyon különösnek tartja, hogy a törvényhozás egyik factora magát tekintélyes testületnek nevezi és azt sem tartja szóló helyesnek, ha a főrendiházi tagok érdemes hazafiaknak neveztetnek, mert lehet más igen sok érdemes hazafi is, ki esetleg nem lehet tagja a főrendiháznak, míg ellenben megeshetik, hogy a korona éles szeme felfedez valakit, a kinek még nem volt alkalmá érdemeket szerezni, de a kiről feltehetni, hogy hasznos tagja lesz a törvényhozásnak.

T i s z a Kálmán miniszterelnök: (Halljuk! Halljuk!) Csak egy pár rövid szót kívánok szólni, a mennyiben e szakaszhoz módosítvány adatott be. A módosítvány ha jól fogtam fel, azt czélozza, hogy a főrendiháznak a kinevezés útján is csak keresztényen tagjai legyenek.

Nem hiszem hogy a képviselőházban nagyon sokan lennének, a kik ily módon meg akarnák rontani az 1867-diki törvénynek azon rendelkezését, a mely határozottan kimondja, hogy az ország izraelita lakosai a keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottaknak nyilvánítatnak. Ezt 1867-ben kimondta a magyar törvényhozás és én nem hiszem, hogy ettől hátralépni akarjunk, és hogy valaki ily módon a koronának már a törvényben biztosított kinevezési jogát korlátozni szeretné. És épen, mert az előbb említett törvény izraelita lakosokról szól, azt hiszem, az azt is értette, hogy Magyarország lakói tehát magyar, de izraelita hitvallású lakosok.

Ezt értettem ma is azon kifejezés alatt, hogy izraelita hazafiak is fognak kineveztetni.

A n d r e á n s z k y Gábor b.: „Hazafi“ nem áll a törvényben!

T i s z a Kálmán miniszterelnök: Igen, de én úgy mondtam. (Derűtség jobbfelől.)

A mi pedig a hazafiságot illeti, az elnök ur megtette már ugyan a maga észrevételét és én a magam részéről is kénytelen vagyok azon nézetemnek kifejezést adni, hogy nem helyes az ország nagyszámu lakosainak, de nem helyes csak egynek is hazafiságát kétségbevonni. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.)

Azt tartom, egymás iránti kötelességünk a hazafiságot nem csak e helyütt egymásról, de azokról is föltenni, a kik e házon kívül a honnak polgárai. (Helyeslés jobbfelől.)

Ezek megjegyzése után kérem a t. házat, méltóztassék a módosított szakaszt úgy, a mint van, elfogadni. (Helyeslés jobbfelől.)

L á n g Lajos előadó: Csak röviden kívánok nyilatkozni azon módosításra vonatkozólag, a melyet Andreánszky Gábor t. képviselő ur benyújtott. Azt hiszem azok után, a miket a bizottság jelentésében kifejtett, és a mikből kitűnik, hogy a bizottság többsége csak a miniszterelnök urnak azon kijelentése után nyugodott bele a fő-

rendiház által tett változtatásba, hogy a kinevezéseknél tekintet lesz az izraelita honpolgárokra is; nem szükséges magyaráznok, hogy sem mint képviselő, sem mint előadó azt a módosítást, melyet a képviselő ur beadott, el nem fogadhatom. (Helyeslés jobbfelől.)

A ház Andreánszky Gábor b. módosítványának elvetésével (csak hét antiszemita szavazott rá) a bizottság által javasolt szöveget fogadta el.

Igazságszolgáltatási botrány,

Ez előtt tiz esztendővel a h.-m.-vásárhelyi törvényszék egy embert ítélte el, a ki a kir. ügyész szerint a büntetést meg nem érdemelte, a ki ártatlan volt. Elítélte súlyos börtönre, elhurczoltatták az illavai kazamáták éjsötét mélységébe és eltemették nyolcz esztendőre, hogy aztán, mint ártatlan, megtörve száljon fel ismét az élők sirjából és lépjen ki abba a társadalomba, mely őt hosszú időre kebeléből kizárta, hogy elégtételt kérjen tőle.

Az ember, a kivel a törvényszék, a társadalom ily igazságtalanul bánt, K ö t e l e s Mihály földműves volt. Azzal vádolták, hogy feleségét meggyilkolta. Akadt terhelő tanu, ki állítólag a tett színhelyén a kritikus pillanatban jelen volt, és akadtak törvényszéki és közigazgatási közegek, kik hivatalos hatalmuk visszaélésével a vádlottat vallomástételre kényszerítették.

Magyarországon tehát még most is alkalmazák a középkori torturát: a vallató gyűszűt és a forró viasz proceduráját, ha akad ember, a ki társadalmi vagy miveltségi állásánál fogva elég gyenge és tehetetlen, hogy e kínzásokat eltűrje.

A szegény nép, mely keserves munkával szerzett garasaival hízalja a nagy hivatalserget, ettől a hivatalseregtől kénytelen eltűrni a legnagyobb zaklatást. Ha igazait keresi, nincs, ki helyes utra terelné; ha jogait akarja érvényesíteni mindenütt áthidalhatatlan akadályokba ütközik, és ha bajba kerül, ha gyanusítják, a hivatalos roszakarat a kegyenlenségig üldözi és a védelmet paraszt vagy zsidó fufangnak tekinti a hivatalos bölcsesség a szerint, a mint paraszt vagy zsidó a szerencsétlen vádlott.

Mert, fájdalom, nálunk csak az uraknak szolgáltatnak igazságot; a paraszt és a zsidó csak dolgozzék és fizessen, igazság itt a földön számunkra nincsen, övék a t ú l v i l á g i élet.

A Köteles Mihály szomorú esete újabb szenny-lappal szaporítja azt az igazságszolgáltatási botrány-krónikát, mely Pauler Tivadar dicső kormányzása óta olyan vaskos kötetté nőtte ki magát. Lehetetlen ez alkalommal nem hivatkoznunk a tiszaszlári perre, melyben a bizonyítékok összehordásánál a hatóságok még kevesebb lelkiismeretességgel jártak el, mint a Köteles esetben.

Ha a vádlottak tagadtak, a vizsgálóbíró a V a y Gyurkák és R e c s k i Bandik felügyelete alá helyezte őket, és e „felügyelet“ elegendő volt, hogy kevéssel később a leghallgatagabb vádlottak ajkáról is csak úgy pergett a szó.

Ha terhelő bizonyíték kellett, mint a gomba eső után, úgy termettek a vén asszonyok, kik látták, de nem hallották vagy hallották, de nem látták a kriminális históriát.

A törvényszéki és közigazgatási közegek beavatkozása a vád megállapítása érdekében a leggyalázatosabb. Mert nem csak szóval, hanem a legerőszakosabb módon kergetik a vádlottakat vallo-

mástételre. A marasztaló ítélet gyorsan készül, és oly indokolást tűznek hozzá, hogy még a felsőbb bíróságokat is félrevezetheti. A Köteles perben a kir. tábla volt az, a mely félrevezettette magát a hódmezővásárhelyi törvényszék hamis és téves alapra felépített érvelései által.

Hogyan történhetett ez? Ha ezt a kérdést vizsgálónk, bizonyára nem kevésbé szomorú jelenségeket tapasztalnánk a királyi táblánál, mint a vásárhelyi közigazgatási közegekben. A királyi táblán nem akkor ítétek először igazságtalanul. Akárhány oly esetre emlékszünk, a midőn a legbotrányosabb könnyelműséggel referáltak és ítétek oly ügyek fölött, melyet a referáló bíró már csak azért sem ismerhetett, mert a perirat lapjai egymáshoz ragadtak és így legalább öt vagy hat oldalt olvasatlanul átugrott a referens lelkiismeretessége.

Bíróságaink, a legfőbb törvényszéket kivéve, meg nem bizhatók, mert nem a személyes érdem és tehetség elismerése, hanem többnyire a nepotizmus és protekció útján töltetnek be a hivatalok és állások.

De nem erről akarunk mi most szólni. Lesz még bő alkalmunk utalni arra a kinevezési rendszerre, melyet Pauler ur nálunk megörökített. Most egyedül a Köteles igazságtalan kinzóiról szólunk, kik ha a lapok nem fognak a szerencsétlen ember nevében elégtételt követelni, kétségtelenül ép úgy fogják háborítatlanul tovább élvezni hivatalos állásaik előnyeit, mint a tisztaeszlári per pasái, kiknek gazsága nem csak egy embert fosztott meg becsületétől, hanem egy nagy és hazafias felekezetet akart kitzasztani a nemzet öléből és megbélyegezni a legirtózatosabb büntény vérvádjával.

A kir. ügyészség ez esetben is megtette kötelességét és felmentését indítványozta annak, a ki minden kétséget kizáró tényekkel bizonyította, hogy a vizsgálatot teljesítő közegek torturákkal csikartak ki v a l l o m á s o k a t tőle. A delegált bíróság azonban daczára annak, ismét marasztaló ítéletet hozott. Nem lehet feladatunk a törvényszék ez újabb ítéletét bírálat alá venni, mert ha a sajtónak van is joga, sőt kötelessége is a bírói ítéletek kritizálására, de mi ezzel a jogunkkal ez alkalommal nem akarunk élni, mert ott vannak a felsőbb bíróságok, ott van a kir. Curia, mely bizonyára komoly mérlegelésre méltatandja a szegedi törvényszék delegált bírósága előtt felmerült újabb adatokat. Mert tagadhatatlan, hogy azok után, miket a tárgyalás folyamán bebizonyítottak, ha teljesen felmentő ítéletet nem is hozhattak, mindenesetre bátran lehet fegyelmi eljárást indítani azon bírósági és közigazgatási közegek ellen, kik a magyar igazságszolgáltatást olyan galádul kompromittálták.

Ez az, a mit követelni a sajtó kötelessége és ez indított bennünket a felszólalásra.

—r.

Előfizetési felhívás!

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfizetésük május 1-jén lejár, lapunk e heti számához **posta-utalványokat** mellékelünk, azzal a kérelemmel, hogy megrendeléseiket mielőbb **megújítani** sziveskedjenek.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve	8	frt.
Félévre	4	,
Negyedévre	2	,

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker., Hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

HIREK.

— A főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslatot e héten elfogadta az alsóház 82, a d) pont kihagyását pedig 92 szótöbbséggel. A főrendek által tett módosítások tehát nem változtatták meg a parlamenti többség hangulatát. A jogegyenlőség elvén ejtett nagy sérelmek figyelmen kívül hagyattak és a zsidó felekezet képviselése a javaslatból kimaradt. Tisza Kálmán miniszterelnök ur azzal vigasztalta a képviselőház szabadelvű elemeit, hogy a kinevezettek közé zsidokat fog felvételni, de ez bennünket nem elégit ki teljesen, mert ezen kinevezettek a zsidó felekezetet nem képviselhetik. Mint halljuk, két igen előkelő, és ugy a haza, mint felekezetük érdekében kifejtett sokoldalú áldásos tevékenységükről ismert hitrokont jelöltek ki a „kinevezendők“ listájába való felvételre. E két férfi: Lévy Henrik és Holländer Leo. Mi örömmel fogadnók e férfiak kitüntetését, bár az utóbbi hajlott kora miatt talán nem felelhetne meg teljesen az új hivatásnak. Vannak a zsidómagyarok között elég kitünőségek, kik miként Lévy Henrik ur is, a férfikor delén állanak és nagy és maradandó alkotásokra erővel és hajlandósággal bírnak. A d) pont fölötti szavazás igen érdekesen folyt le. Husz képviselő névszerinti szavazást kért és mikor az elnök a névszerinti szavazást megkezdte, a tanácskozóteremből úgy tódultak ki a képviselők, hogy a szavazás elől a karzatokra meneküljenek. A kormánypártból is sokan követték az ellenzéki társaikat, főleg azok, kiknek szabadelvűsége olyan szilárd meggyőződéssé vált, hogy őket e tekintetben semmiféle kompromisszumra birni nem lehetett, de a javaslat ellen szavazni még sem akartak. A zsidó felekezeti képviselők, kik kivétel nélkül kormánypártiak, nem csatlakoztak a szavazás elől menekülő szabadelvűekhez, hanem bennmaradtak, hogy mindannyian a d) pont kihagyása ellen szavazzanak. A módosítás ellen szavaztak továbbá a kormánypártból Szontagh Pál, Lázár Ernő és Rakovszky Géza képviselők. Szilágyi Dezső és gróf Apponyi Albert és a három Pulszky szintén a módosítás ellen szavaztak. A szélső balon Irányi, Csánády, Enyedi és Helfy szavaztak nem mel, a párt legnagyobb része azonban tartózkodott a szavazástól. Így történt az a sajátságos eset, hogy a kormánypártból 139 szavazott igen nem mel (a d) pont kihagyása mellett) és összesen csak 41-en nem mel (azaz a d) pont meghagyása mellett). A szavazástól 272 visszatartotta magát, a miből az antiszemita azt következtetik, hogy a képviselőház többsége antiszemita. Hogy ez a feltevés milyen hiányos, az onnan is kitűnik, hogy a szavazattól tartózkodók korántsem azért nem szavaztak, mert elleneznék a zsidó felekezet képviselését a főrendiházban, hanem főleg azért, mert a kormány ellen a pártfegyelemre való tekintetből szavazni nem akartak.

— **Sajzon-rágalom.** Értjük a zsidó husvét előtti napokat. Ez időben az antiszemita a legbotrányosabb vármeséket gondolnak ki és terjesztik a nép vak szenvedélyére számító hirlapok hasábjain. Az idén is legalább egy fél tuczat »kisérletekről« meséltek az antiszemita lapok,

nem törődve a tisztességes zsurnalisztikára nézve oly kelemetlenül ható meghazudtolásokkal. Simonyi Iván, a pozsonyi »Grenzbote« rettenetes szerkesztője, a kinek előfizetők után áhító lelke soha meg nem szünő kapkodással minden iránt fogékony, a miből uzsora tőkét verni lehet, Trencsénmegye egyik elhagyatott falujába helyezte át hazugságokat gyártó agyvelejének sötét rémlátományát. Simonyi Iván pozsonyi koholmányain a fővárosi antiszemita sajtó kapva kapott és nyomban „saját külön tudósításokat“ közölt a „zsidó fanatizmus újabb áldozatairól.“ Ez izgatások az utóbbi hetekben a hatóságok fegyveres közbenjárását is tették szükségessé, annyira meg még mindig a tömeg butasága. De ez nem csoda, mikor magában a fővárosban, az intelligencia góczpontjában is akadnak számosan, kik az antiszemita rágalmaknak felülnek. Hogy a sajtószabadság ezen visszaélései előbbutóbb a legváltóságosabb helyzetbe sodorhatják a magyar államot, azzal az antiszemita népámitók nem törődnek. A becsületes hazafiak szomorodott szívvél nézik az irodalmi iparlovagok emez üzelmeit és a kormánytól várnak intézkedést. Nézetünk szerint, a kir. főügyészség minden olysán esetben, midőn a rituális gyilkosság újabb kiadásban felmerül, kötelelességszerűen cselekedne, ha azon lapok ellen, melyek félreérthetetlen izgatási szándékkal e hazug híreket közlik, a törvény egész szigorával járna el. Nem kételkedünk abban, hogy az esküdtek, kik most már ugyancsak alaposan meg lehetnék győződve e vádak tarthatatlanságáról és ismerhetik azon erkölcstelen rugókat is, melyek az illető lapszerkesztőket az eféle mesék terjesztésére készíti, ismételjük, nem kételkedünk abban, hogy az esküdtek most már minden elfogultságtól menten ítélnének a népbolondítók eme veszedelmes fajtája fölött.

— A »Budapesti Hirlap« e héten elegikus cikkben panaszolja, hogy Magyarországon még mindig kinzó eszközökkel vesznek ki vallomásokat a vádlottaktól, és nagyon haragszik a törvényszékekre és a közigazgatási közegekre általán és Paulerre és a hódmezővásárhelyi szolgabíróra különösen. Elnevezi őket barbároknak, szivteleneknek, kiket keményen meg kéne büntetni és hivatalukból elcsapni, mert a magyar igazságszolgáltatást a külföld előtt kompromittálták. És mindezt hirdeti ugyanaz a »Budapesti Hirlap«, mely tudvalevőleg a kir. ügyészséget oly minden szemérmel megtagadó módon »saktervédőnek« nevezte, mikor a tiszta-eszlári perben felmentő indítványt terjesztett a nyiregyházi törvényszék elé. Valóban csodálatos, hogy a »Budapesti Hirlap« egyszerre oly érzékeny lett azon kinzások iránt, miket szegény rabok kiállanak, miután nemrég olyan fényes jelét adta vastagbőrűségének. Igaz ugyan, hogy most nincs szó zsidókról és talán ez bosszantja a »Budapesti Hirlap«-ot, attól tartván, hogy a törvényszéki és közigazgatási barbarizmus, mely már felekezeti különbséget sem ismer, előbbutóbb még a rövid emlékezetű »Budapesti Hirlap«-pal is megéreztetetheti a kinváltás tüzes csipővasát. Ha nem ettől való félelem idézte elő a nevezett lap mostani felháborodását, akkor bizony nem értjük, hogy a tisztaeszlári vádlottakon elkövetett kinzások ellen miért nem talált egy rosszaló szót sem kofás káromkodásainak vaskos szótárában. A Köteles per tárgyalása alkalmából felháborodni csak annak van joga, a kinek az igazság és emberi méltóság iránt érzéke van; a »Budapesti Hirlap«-nak ellenben, mely a Recski Bandikat egekig magasztalta és a Szeiferteket „Rotschild bérenczeinek“ rágalmazta, nemezebb felinduláshoz joga nincsen.

— Zsidó temetés keresztény temetőben. E hó 5-én halt meg Engel Adolf felső-lövői zsidó tanító neje. Miután az illető tanító igen szűk viszonyok között élt, s a

tetemet nem volt képes saját költségén a szalónaki izr. temetőbe szállíttatni, megkérte a községet, hogy engedne neki egy kis szegletet a temetőben, a hol elhunyt nejét eltakaríttathatná. A község készséggel engedett a kérelemnek s az elhunyt a rendes sorba lett temetve s a szertartást zsidó szokás szerint maga a férj végezte. Ezt a hirt közli a »Pesti Hirlap« és végül azt a kérdést intézi olvasóihoz, »vajjon befogadnák-e a zsidók az ő kofállal körülkerített temetőikbe egy keresztény halottat?« Valóban csodáljuk, hogy »Pesti Hirlap« tudósai még erre az egyszerű kérdésre sem tudnak felelni, annál is inkább, mert a nevezett tudósok princípálisa — Légrády ur, — renegát zsidó, a kinek ezt tudni kéne, daczára, hogy szörnyű módon szereti játszani a »születe« keresztényt. Hogy egyebet ne kellessék itt mondanunk, röviden kijelentjük, hogy a zsidók a keresztényt igenis befogadnák. És ezzel, azt hisszük, eleget tettünk a »Budapesti Hirlap« kíváncsiságának. *[Különösen Légrády!]*

— Bécsi viszonyok. A bécsi antiszemita mult héten a városi választások alkalmából felhívást intéztek a lakossághoz, melyben a zsidókat becsmérlő ismeretes antiszemita közhelyek fordultak elő. A bécsi államügyész nyomban konfiskáltatta e felhívásokat és szerzői és terjesztői ellen izgatás címén fenytő eljárást indított. Nálunk ellenben képes és képtelen plakátokon szólítják fel a lakosságot a zsidók elleni gyűlöletre és üldözésre a nélkül, hogy a főkapitányság az eféle izgatások megakadályozását csak egyszer is megkísérelte volna.

* Az »Anker« élet- és járadék-biztosító társaságnál 1885. márcz. hóban benyújtott összesen 734 bevallás 1,384.554 frt biztosítandó összeggel és pedig: 434 bevallás 756.036 frttal halálesetre, és 300 bevallás 628.468 frttal életesetre. Kiállítva lón 396 kötvény 690.104 frttal halálesetre és 292 kötvény 621.163 frttal életesetre; összesen tehát 687 kötvény 1,311.267 frttal. A havi bevétel volt 130.014 frt haláleseti díj és 124.100 frt betételekben, összesen: 254.114 frt. Halálesetekért kifizettetett 70.763 frt. Ez évben benyújtott 2181 bevallás 4,517.049 frttal, és kiállított 2046 kötvény: 4,269.967 frttal, ugyan ezen időben bevétetett 1,017.098 frt; — halálesetekért pedig kifizettetett: 191.721 frt. A társaság működése kezdetétől fogva halálesetekért kifizettetett 13,254.308 frt és az 1871—84-ik tulélesztársulás (Associatio) eredménye 27,028.505 frt volt. Vezérügynökség: Budapest, Gizella-tér 6.

H I R D E T É S E K.

Pályázat.

A kalocsai izr. hitközség egy 500 frt fizetéssel, lakás és szokásos mellékjövedelemmel és fél sehitával javadalmozott kántori állomás folyó év *augusztus 1-én* betöltendő.

Az állomásra pályázóktól megkivántatik, hogy a magyar és német nyelvet birják.

A felszerelt kérvények f. ev jun. 15-ig alulirott hitközség előjáróságának küldendő be.

Próba előadásokra csakis az e célra meghívottak jöhetnek. A költségek azonban csak a megválasztottnak térítettnek meg.

Az izr. hitközség nelöke:

Dr. Weisz Simon,